

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 289
תמוז תשפ"א

מוקד העירוב
בארץ הקודש
054-84-833-20

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

אנו נאלצים לענות לאנשים ממקומות מסוימים, שלא יוציאו שום דבר מהבית, ונותנים להם את הזכות להתאמץ לשמור את השבת כהלכה, בהמנעות מיציאה מהבית עם תינוק או חפץ, ויש מקרים רבים שגם החצר אסורה.

השבוע התקשר אברך ששכר כמה חדרים למשפחה המורחבת לשבת בין הזמנים, ובירר ששמע שהעירוב שם אינו טוב. אמרנו לו שבאמת נכונה השמועה, בדקנו את הישוב הזה שלש פעמים, ויש בו דברים שאפילו ברמת כשרות רבנות נזהרים מהמצב הזה. שאל האברך שאם אסור לטלטל הוא מבטל את השכירות, אך הוא שואל האם זה באמת אסור, כי הביטול יעלה לו קנס של אלף וארבע מאות שקלים. אמרנו לו שלא יוכל לטלטל שם מעיקר הדין. ומיד הוא הכריע ואמר בלי היסוס, למקום כזה אני לא נוסע עם ילדים, אלא אני מבטל ומשלם. המשיב של מוקד העירוב שיבח אותו על מעשיו הישירים, שאינו אומר ניסע ונגיד לאורחים שלא לטלטל. כי יודע כמה מכשול יש בזה לבני המשפחות, אי אפשר שלא להיכשל. ובעז"ה בזכות שמירת השבת מקור הברכה, ה' ימלא חסרונו, וישיב לו בעולם הזה ובעולם הבא.

עלינו ללמוד מהנסיון, לברר לפני שסוגרים, ולא לנסוע למקומות שאינם כשרים ומהודרים. ובאמת אין הרבה מקומות טובים, כי הציבור אינו דורש זאת כתנאי לשכירות, ורק לקראת שבת כשכבר יוצא לדרך, נזכר לברר כשאין כבר אפשרות לבטל, וממילא המשכיר אומר שאליו זה לא נוגע, הראיה שאנשים שוכרים והצימרים מלאים. עלינו להיזהר בשביל לשמור את בני משפחתנו, ואחרי שאנו נקפיד, בעז"ה יהיו עוד מקומות כשרים.

הכינוס הארצי לבודקי עירובים עם פתרונות לשעת הירום
לקראת הכינוס הארצי לבודקי העירובין מרחבי ארץ הקודש, שיתקיים בעז"ה בשבוע הקרוב, יש דריכות ופעילות רבה במוקד העירוב נערכת בימים אלו לעריכת המעמד, בהשתתפות רבני השכונות בבני ברק. המעמד יתקיים בשיתוף עם מערכת הכשרות בד"ץ "שארית ישראל", שפועלת לרומם את כשרות העירובים ולספק מידע בעזרת עריכת מפות עירובים, ובדרכים נוספות.

כינוס זה מצטרף לסידרת כינוסים שמוקד העירוב עושה בשנים האחרונות, לאור הצורך הגדול לחזק ידי האברכים הת"ח העוסקים במלאכת הקודש, לתת סיוע בנקודות החשובות להם, להקנות להם כלים ועצות פרקטיות לתיקון העירוב במקרה חירום, כשנתקלים ביום שישי בהפתעה לא נעימה, הגדר נהרסה, העמוד התעקם הרבה או בכלל נעקר. איזה פתרון אפשר לעשות בצורה כשרה על פי ההלכה, ועם כל ההידורים המקובלים בעירובי השכונות.

"שומרי מצוותיה"
איגוד בודקי העירובים

המציאות היא שבכל עירוב יש תקלות מפתיעות, לכל בודק טוב יש עשרות ומאות סיפורים על דברים שהוא גילה פתאום סמוך לשבת, ולא ידע איך לפתור את הבעיה ולתקן את העירוב, עד שבחלק מהמקרים עמד על סף יאוש, ובדרך כלל יחד עם זה גם יספר לנו על הסייעתא דשמיא שהיתה לו לפתור את הבעיה.

ובאמת זה לא פשוט, האחראים מתמודדים עם הרבה קשיים. בכינוס זה אנו רוצים לאסוף עצות טובות ללמד את הציבור, איך מתמודדים עם הבעיות בצורה קלה עד כמה שאפשר, ועם איזה ציוד ואביזרים כדאי להצטייד. [במקום יהיה גם ניתן לרכוש ציוד מגוון, חוטי דיג, מוט טלסקופי, לחיים, ספרי מוקד העירוב, ועוד].

האם בשכונות ההרדיות צריך לחשוש לגוים ומומרים

נושא נוסף שנתמקד בו בכינוס זה, בענין השכירות מגוי ומומר, דבר שמעסיק מאוד את האחראים, שאינם יודעים איך לפקח על הדבר, וכמה צריך להשקיע בו. יש מקומות שסומכים על כך שלא ידוע על דייר מומר או גוי, ויש מקומות שמבררים ומוצאים מידי פעם יחידות דיור שהושכרו לעובדים זרים, וכן דירות ממש שהושכרו למחללי שבת, שהם פוסלים את העירוב. קשה לדמות שכונה לשכונה בעיניים אלו, יש מקומות שאפשר לסמוך, ויש מקומות שלא, אבל ברור שצריך לדעת את הנסיון שיש לאחרים, כדי לדעת כמה צריך לחשוש וכמה צריך לפקח. בהזדמנות זו נסקור את המצב שאנו מקבלים מהאחראים במקומות שונים בארץ, לבנות מזה תמונת מצב שתועיל לאחראים לדעת לפקח על כך.

כמו כן נלמד בעז"ה פתרונות יעילים לביצוע השכירות, מה נכון לומר, ומה לא. גדרי הפתרון של שכירו ולקיטו בהפקדת חפץ אצל הגוי, איזה חפץ מועיל ואיזה לא, והאם זה מועיל גם כשהבעלים יכול להניח חפץ ולא הניח. מה הדין כשהבעלים נסע לשבת והשאיר עובד זר בדירה, והם נחשב כדייר קבוע או כאורח, ומה הפתרון שיש להציע לחשש הזה. ועוד הלכות הנוגעות למעשה בנושאים אלו, שבעז"ה יביאו ותועלת לכל אחד.

האברך ששכר צימרים ושילם קנס 1400 שקלים

בימים אלו שרבים נוסעים לשבתות לישובים, ויש שסוגרים על שכירות לימי בין הזמנים, אנו רואים צורך לעורר את הציבור ולהזכיר, ברר מראש מה מצב העירוב בישוב, ואם יש סגירה של מחיצה למתחם של הצימרים והחצר, כדי לא להקלע למצבים קשים, שבאים עם תינוק קטן ואסור לצאת מהבית כל השבת. בכל יום שישי וגם במשך השבוע

מוקד העירוב
בארץ הקודש
054-84-833-20

**לפני שיוצאים לנופש
מבררים על
כשרות העירוב ותחום שבת**

במוקד העירוב
054-84-833-20

עשיית בדיקות ותיקונים בישובים עם לימוד הדינים

במסגרת התפקיד שלנו להסתובב בישובים, יש לנו כמה תפקידים. יש ישובים שיש בהם אחראי על העירוב, אבל הוא לא יודע את ההלכות, הוא רוצה לעשות טוב, אך אין לו ממי ללמוד, או שאין לו את הכישרונות לכך, ולכן יש דברים שהוא עושה שלא כדן, ובדברים שפוסלים את העירוב. הבעיה היא שלא מדובר על חוט קרוע שזה כל אדם שבדק מסודר יכול לראות, אלא על שינויים בצורת הקשירה או במיקום העמוד, באופן שיכול לפסול את כל העירוב. במקומות אלו אנו

לפני שאתה נוסע לשבת, שוכר מקום, היום תרומו כעת למען העירוב, בטל' 05484-83320 או באמצעות מכשירי "קהילות" או "דברים פלוס" - בקופת "מוקד העירוב", הנותנת סיוע, תמיכה, מידע לכולם!

להתקדם כל פעם עוד מעט, כפי שידינו מגעת. [בשנתיים האחרונות ביצענו שם עבודות בעלות של יותר מארבעים אלף שקל, שחלק מהסכום עדיין אינו מאושר]. אנו מקווים להמשיך לפעול עד שהעירוב יגיע לכשרות טובה, ומבקשים בזה מהציבור שישא איתנו במשא, ויתרום ויתרים להצלחת המערכה, לזכות את הרבים במצוות שבת החשובה.

עמוד הגדר שיש שני ברזלים והחוט באמצע

נביא כאן עוד שאלה מענינת שהתעוררה לנו בתיקון אחד מהישובים שנמצא באזור אריאל, שהיתה פירצה גדולה בגדר, והיה צריך לעשות צורת הפתח. במקרה זה מדובר בגדר בטחון של הישוב, שעמודי הגדר יש שני ברזלים שיצאים בצורת V, והבודק סבר שיש לו פתרון קל מאוד, הוא יניח את החוט באמצע, בין שני הברזלים, וא"כ החוט יושב מעל העמוד שבמרכז. ליתר בטחון הוא התקשר לשאול האם הוא עושה נכון, והתשובה היתה שהדבר תלוי במחלוקת הפוסקים, ונכון להימנע מכך.

דין קשירת החוט באמצע בין הברזלים היוצאים

מקור הדברים הוא מדברי המשנ"ב (סי' ס"ב ס"ק ס"ד) שאם חקק בראש העמוד חריץ כדרך שהאומנים עושים, והניח החבל בתוכו, מסתפק הפמ"ג ומצדד להחמיר, שאינו נחשב שהחוט מעל העמוד, והטעם משום שהעמוד ממשיך מעל גובה החוט. החזו"א חולק על המשנ"ב וסובר שהחלק העליון אינו מפריע, כי אפשר שלא להתחשב בחלק שאינו נצרך לדין צורת הפתח. ואמנם אם החוט קשור מסביב לעמוד לא יעזור לומר דל מהכא את החלק העולה, כי עדיין החוט לא יהיה מעל גבי העמוד אלא מעל צידו. אבל כאשר החוט נמצא בתוך החקק מעל העמוד, יש להכשירו לדעת החזו"א. ולמעשה הוראת הרבנים בזה, שכיון שהמשנ"ב מחמיר אין לעשות כן. ולפ"ז גם בהנחת החוט בין שני הברזלים הרי זה כמי שמינח בתוך חקק, ואין נכון לעשות כן.

אלא שיש לדון אם הדין של המשנ"ב דומה לעמוד זה, כיון שהברזלים שממשיכים נוטים מהעמוד, ואינם המשך של העמוד, א"כ העמוד אינו ממשיך למעלה, ויוצא שהחוט מעל העמוד. הבאנו את השאלה אל הגר"מ לובין שליט"א, והורה שיש להחשיב את הברזל הנוטה כהמשך לעמוד, ויש להימנע מלסמוך עליו לעמוד. הפתרון במקרה כזה, להוסיף לחי לפני כל עמוד שהחוט מונח עליו, והלחי הוא העמוד שאין מעליו המשך [כפי שמופיע בתמונה]. אבל הבודק שהיה במקום קיבל את ההנחיה, ושאל כיון שיש לו שטח גדול מאוד לסגור, ויצטרך הרבה לחיים, האם מספיק שיעמיד לחי אחד בהתחלת הפירצה לפני העמוד הראשון, ולחי שני לפני העמוד האחרון, וכל השאר יהיה חוט שיושב על העמודים, ויש ממה נפשך, אם הם אינם כשרים, א"כ זה יחשב צורת הפתח אחת ארוכה, והרי הם כאילו אינם, כי אינם כשרים לצורת הפתח.

אמר לו המשיב שאי אפשר להחשיב אתם כפתח אחד ארוך, כי בדרך כלל העמודים אינם בקו ישר לכל האורך, אלא אחד סוטה ימינה ואחד שמאלה, ויוצא שהחוט מזוגזג ואינו בקו ישר, וכיון שיוצא מרוחב העמוד, ובפרט שניכר שינוי זווית אינו כשר. [והפתרון היה לקשור מהעמוד הראשון עד עמוד אחר שאחרי הסיבוב, ואז החוט לא עבר על שאר העמודים, והיה בקו ישר מתחילתו לסופו]. כדי לתקן את העירוב בצורה הטובה, עבד האחראי שם עוד יותר כחצי שעה, עד שחזר והודיע שהשלים את התיקון כהלכה ובשמחה.

באים עם הרב או עם האחראי, ומנסים ללמד אותם בנעימות ובהמחשה, מה טוב ומה לא, ומדוע זה כן וזה לא, כדי שיידע להבא איך לעשות. זו מלאכה לא קלה, וגם לא ריווחית. אבל יש בזה מצוה והצלחה רבים מעוון חילול שבת.

בשבוע זה הגענו לישוב הסמוך לקרית גת, ועברנו יחד עם האחראי על העירוב. בישוב זה האחראי שינה הרבה דברים על פי ההוראות שניתנו לו, כגון היה מקום שהעמוד נמצא בתוך חצר המוקפת בגדר, שהוא דבר מצוי בישובים, והרי זה עמוד בתוך רשות היחיד, ודעת המשנ"ב (סי' ס"ג ס"ק

בית שהעמוד לפני הגדר המקיפה את העמוד

ק"ג) שעירוב כזה לא עשה כלום. וכן דעת החזו"א. אמרנו לבודק את הדין, והצענו את הפתרון להעביר את העמוד, או להוסיף חבית לפני הגדר מבחוץ, שתהיה כמו לחי שהוא עמוד מתחת החוט. כיון שלא היה אפשר להעביר אותו, הוא הביא חבית והעמיד לפני הגדר וקשר אותה כראוי. כמו כן הרבה פעמים הוא מתקשר לשאול כשיש לו בעיה חדשה.

אי אפשר לסמוך על עירוב ללא בודק מוסמך ובקי

אך עם כל זאת קשה לסמוך לטלטל למעשה כשהאחראי אינו בקי ומוסמך, כי לפעמים מתחדשים דברים, והוא לא שם לב לבעיה שבדבר. וזה ראינו שוב בישוב הזה. בקטע אחד העירוב הסתמך על גדר של משק לולים, כי חוטי העירוב שעברו שם הסתבכו בעצי הזית וגדלו ותחתיהם. בתחילה הגדר היתה שלימה, אבל בהמשך השנים נפרץ ונפל קטע של כעשרה מטרים. האחראי הבחין בנפילת הגדר, ועשה במקומה חוט, שקשר אותו מעמוד אחד של הפירצה שבגדר אל העמוד שבצד השני של הפירצה. האחראי הראה לנו את הפתרון ושאל על כשרותו. מרוחק זה היה נראה טוב, אבל כשהתקרבו שמנו לב שהחוט אינו מעל כלל, אלא קשור מסביב לעמוד. דבר כזה אינו נחשב לצורת הפתח כלל, וזה פוסל את כל העירוב. הסברנו לאחראי שכל חוט חייב להיות מעל העמוד, ואם הוא מן הצד אינו מועיל כלל.

החוט שקשור בפיצה שמגוד מוגזג של העמוד

הקוראים מסתמא ישאלו מה הבעיה, שיעמיד תחתיו לחי. אבל דבר ראשון הבעיה היא שהוא לא העמיד עד עכשיו, ומי יודע שלא יהיה דבר כזה שוב. וגם בתיקון המקום, חשוב לציין מבחינה כשרותית, כדאי שלא יעמיד לחי, כי יתכן שבמשך הזמן יסלקו את הלחי, והאחראי לא יזכור את חשיבותו. רק כשאין ברירה משתמשים בפתרון זה. וכאן אפשר בקלות לעשות פתרון טוב, שיעמיד עמוד קטן מקרש ויקשור אותו לגדר, ויקשור את החוט מעליו ממש, כדי שאם יסלקו את העמוד או הקרש, מיד ירד גם החוט, וכך יש יותר סיכוי שהוא ימצא את הבעיה.

הפעילות של מוקד העירוב למען הקהילות בפריפריה

מקום נוסף שעסקנו בימים אלו בתיקון נוסף באחת מערי הפריפריה בדרום הארץ, שיש בה קהילה חרדית גדולה, וכבר עשינו הרבה תיקונים גדולים בעיר זו, אך יש עוד דברים יסודיים לקדם כדי שתהיה ראויה לפחות בשעת הדחק, אך כמובן שהתיקונים עולים הון רב, ואנו נאלצים

הכינוס הארצי הגדול לרבנים ובודקי עירובים - לחיזוק מערכות כשרות העירובים בארץ הקודש
 בעז"ה בחודש זה, יום שלישי, כ"ו תמוז, יתקיים כינוס ארצי לרבנים ובודקי העירובים שמוסרים עצמם למען העירובים
בתכנית: התכנסות ודברי פתיחה / משא דברים מרבי עירובין / סוגיות הלכתיות ופתרונותיהן מאחראים במקומות שונים הדרכה לבדיקת חוטי העירוב במכשיר הבקבוק, ומכשיר למדידת תל המתלקט / הקרנת מצגת להסבר התקנה מקצועית, וצורות של קשירת החוט / הצגת מפות של למעלה ממאה עירובים שכונתיים ברחבי הארץ
בכינוס ניתן יהיה להשיג: מכשיר למדידת החוט / מכשיר למדידת תל המתלקט / חוטי דיג / מוט טלסקופי / מכשיר גיזום / חוברות וספרים בהלכות האקטואליות בעירובין
 לקבלת כרטיס לכינוס - יש להרשם במייל T83320@gmail.com - לפרט - שם, כתובת, טלפון, ומקום העירוב.
 או בטל' 055-678-3323 ❖ מקום הכינוס, בבני ברק, באולם שע"י בכנ"ס הגדול, רבי עקיבא 53, מהשעה 6